

ראש השנה ג-ד.

אמר רב חסדא: לא שנו אלא למלכי ישראל, אבל למלכי אומות העולם - מתשרי מנינן.

שנאמר: דַּבְרֵי נַחְמִיָּה בֶן חַכְלִיָּה נִהְיֵי בְּחֻדְשׁ כְּסֻלְיוֹ שְׁנַת עֶשְׂרִים, וּכְתִיב נִהְיֵי בְּחֻדְשׁ נִסָּן שְׁנַת עֶשְׂרִים לְאַרְתַּחְשֶׁסְתָּא וּגו'. מִדְקָאֵי בְּכֻסְלִיו וְקָרִי לִיה שְׁנַת עֶשְׂרִים, וְקָאֵי בְּנִסָּן וְקָרִי לִיה שְׁנַת עֶשְׂרִים - מְכַלֵּל דְרֵאשׁ הַשָּׁנָה לֹאֵו נִסָּן הוּא.

בשלמא היאך - מפרש דלארתחשסתא, אלא האי - ממאי דלארתחשסתא? דילמא למנינא אחרינא הוא?

אמר רב פפא: שנת עשרים שנת עשרים לגזירה שוה, מה התם לארתחשסתא - אף הכא לארתחשסתא.

וממאי דמעשה דכסליו קדים, דילמא מעשה דניסן קדים?

לא סלקא דעתך: דתניא: דברים שאמר חנני לנחמיה בכסליו, אמרן נחמיה למלך בניסן. דברים שאמר חנני לנחמיה בכסליו שנאמר דַּבְרֵי נַחְמִיָּה בֶן חַכְלִיָּה נִהְיֵי בְּחֻדְשׁ כְּסֻלְיוֹ שְׁנַת עֶשְׂרִים וְאֲנִי הָיִיתִי בְּשׁוֹשַׁן הַבֵּיכָה וַיָּבֹא תַנְיֵי אֶחָד מֵאַחֵי הוּא וְאֲנָשִׁים מִיהוּדָה וְאֲשָׁאֲלֶם עַל הַיְהוּדִים הַפְּלִיטָה אֲשֶׁר נִשְׁאַרוּ מִן הַשְּׁבִי וְעַל יְרוּשָׁלַם וַיֹּאמְרוּ לִי הַנְּשָׂאֲרִים אֲשֶׁר נִשְׁאַרוּ מִן הַשְּׁבִי שֶׁם בְּמַדִּינָה בְּרָעָה גְדֹלָה וּבְחֶרֶף וְחֹמֶת יְרוּשָׁלַם מְפֹרָצָת וְשַׁעֲרֶיהָ נִצְתוּ בְּאֵשׁ, אִמְרָן נַחְמִיָּה לְמֶלֶךְ בְּנִסָּן, שֵׁנָאִמְרָן נִהְיֵי בְּחֻדְשׁ נִסָּן שְׁנַת עֶשְׂרִים לְאַרְתַּחְשֶׁסְתָּא הַמֶּלֶךְ יֵיוֹ לְפָנָיו וְאֲשָׂא אֶת הַיָּוֹ וְאֲתַנְּה לְמֶלֶךְ וְלֹא הָיִיתִי כַעַ לְפָנָיו וַיֹּאמְרוּ לִי הַמֶּלֶךְ מִדּוֹעַ פְּנִיךָ כַעֲמִים וְאֲתַנְּה אִינְךָ חוֹלָה אִיוֹ זֶה כִּי אִם רַע לֵב וְאִינְךָ הִרְבָּה מְאֹד וְאִמְרוּ לְמֶלֶךְ לְעוֹלָם יִחְיֶה מִדּוֹעַ לֹא יָרְעוּ פָנָי אֲשֶׁר הָעִיר בֵּית קְבָרוֹת אֲבֹתַי חֲרָבָה וְשַׁעֲרֶיהָ אֶכְלוּ בְּאֵשׁ וַיֹּאמְרוּ לִי הַמֶּלֶךְ עַל מַה זֶה אֲתַנְּה מְבַקֵּשׁ וְאֲתַפְּלֵל אֶל אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאִמְרוּ לְמֶלֶךְ אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם יֵיטֵב עַבְדְּךָ לְפָנֶיךָ אֲשֶׁר תִּשְׁלַחְנִי אֶל יְהוּדָה אֶל עִיר קְבָרוֹת אֲבֹתַי וְאֲבַנְנָה וַיֹּאמְרוּ לִי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׁגֵל יוֹשְׁבֵי אֶצְלוֹ עַד מָתֵי יִהְיֶה מְהֻלְכֵךָ וּמָתֵי תִשׁוּב וַיֵּיטֵב לְפָנָי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַחְנִי וְאֲתַנְּה לּוֹ זְמַן.

מתיב רב יוסף:

בְּיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לְחֻדְשׁ בְּשָׁשִׁי בְּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדַרְיֹוֹשׁ וּכְתִיב בְּשִׁבְעִי (בשנת שתיים) בְּעֶשְׂרִים וְאַחַד לְחֻדְשׁ, וְאִם אֵיתָא - בְּשִׁבְעִי בְּשְׁנַת שֵׁלֹשׁ מִיבְעִי לִיה!

אמר רבי אבהו: כורש מלך כשר היה, לפיכך מנו לו כמלכי ישראל.

וְנִשְׁלַם הַבַּיִת הַזֶּה עַד הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְחֹדֶשׁ אֲדָר שֶׁהִיא מִתְקִיף לָהּ רַב יוֹסֵף: חֲדָא - דָּאִם כֵּן קִשׁוּ קְרָאֵי אֶהְדְּדִי, דְּכְתִיב וְשִׁיבָא בֵּיתָה דְנָה עַד יוֹם תִּלְתָּה לִינְחָ אֶתְרָ דִּי הִיא שְׁנַת שֵׁשׁ לְמַלְכוּת דְּרִיוֹשׁ הַמֶּלֶךְ וְתַנְיָא: בְּאוֹתוֹ זְמַן לְשָׁנָה הַבָּאָה עָלָה עֲזָרָא מִבְּבֶל וְגוֹלוֹתוֹ עִמּוֹ, וּכְתִיב וַיָּבֹא יְרוּשָׁלַם בְּחֻדְשׁ הַחֲמִישִׁי הִיא שְׁנַת הַשְּׁבִיעִית לְמֶלֶךְ, וְאִם אֵיתָא - שְׁנַת הַשְּׁמִינִית מִיבְעִי לִיה! וְעוֹנֵךְ: מִי דְמִי? הַתֵּם -

כורש, הכא - דריוש!

תנא: הוא כורש, הוא דריוש, הוא ארתחשסתא. כורש - שמלך כשר היה, ארתחשסתא - על שם מלכותו, ומה

שמו - דריוש שמו.

מכל מקום קשיא!

אמר רבי יצחק: לא קשיא; כאן - קודם שהחמיץ, כאן - לאחר שהחמיץ.

שצריכים ובני שוורים ואילים וכבשים לעלות לאלהי השמים חטים מלח יין ושמן
מתקיף לה רב כהנא: ומי החמיץ? והכתיב ומה חֲשֵׁן וּבְנֵי תוֹרֵן וּדְכָרֵן וְאִמְרֵן לַעֲלֹן לְאֵלֵה שְׁמִיָּא חֲנֻטֵין מִלַּח חֲמֵר וּמְשַׁח

כהנים אשר יהיה ניתן בלא משגה
כְּמֵאמֵר כְּהֵנִיא דִּי בִירוּשְׁלַם לְהֵנָּא מִתְּיָהֵב לְהֵם יוֹם בְּיוֹם דִּי לֹא שְׁלוּ.

ממשאך שיהיו מקריבים ניחוחים לאלהי השמים ומתפללים המלך ובניו
אמר לו רבי יצחק: רבי, מטונך! די לְהֵון מְהַקְרְבֵין נִיחוּחֵין לְאֵלֵה שְׁמִיָּא וּמְצַלִּין לְחַיֵּי מַלְכָּא וּבְנוֹהֵי.

ומאן דעבד הכי לאו מעליותא היא? והתניא: האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיו בני, ובשביל שאזכה בה לחיי

העולם הבא - הרי זה צדיק גמור!

לא קשיא; כאן - בישראל, כאן - בנכרים.

נדבכים של שלושה של עץ חדש וההוצאה מבית המלך תינתן
ואיבעית אימא: מנלן דאחמיץ - דכתיב נְדַבְכֵין דִּי אָבֹן גָּלִל תִּלְתָּא וְנִדְבַךְ דִּי אָעָה חֲדַת וְנִפְקָתָא מִן בֵּית מַלְכָּא תַתִּיָּהֵב, למה ליה

דעבד הכי? סבר: אי מרדו בי יהודאי איקלייה בנורא.

אטו שלמה לא עבד הכי? והכתיב שְׁלֹשָׁה טוּרֵי גְזִית וְטוּר כַּרְתֹּת אַרְזִים! - שלמה עבד מלמעלה, ואיהו עבד

מלמטה. שלמה שקעיה בבניא, איהו לא שקעיה בבניא. שלמה סדייה בסידא, איהו לא סדייה בסידא.

רב יוסף ואיתימא רבי יצחק אמר: מנלן דאחמיץ - מהכא וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׁגֵל יוֹשְׁבַת אֶצְלוּ. מאי שגל? אמר רבה בר לימא

משמיה דרב: כלבתא.

אדון השמים ואת הכלים של ביתו הביאו לפניך ואתה ושריך ופילגשך
אלא מעתה, הא דכתיב וְעַל חֲמֵרָא שְׁמִיָּא הִתְרוּמְמַת וּלְמֵאנִיא דִּי בֵּיתָה הִיתִיו קְדָמְךָ וְאַנְתָּ וּבְרַבְרַבְנָךְ שְׁגִלְתָּךְ וּלְחֻנְתָּךְ

יין שותים בהם חֲמֵרָא שְׁתִּין בְּהוֹן. ואי שגל כלבתא היא כלבתא בת משתיא חמרא היא?

הא לא קשיא, דמלפא לה ושתייא.

אלא מעתה דכתיב בְּנוֹת מְלָכִים בִּיקְרוּתֵינָךְ וְנָצְבָה שְׁגֵל לִימִינָךְ בְּכַתֶּם אוֹפִיר. ואי שגל כלבתא היא - מאי קא מבשר

להו נביא לישראל? - הכי קאמר: בשכר שחביבה תורה לישראל כשגל לעובדי כוכבים - זכיתם לכתם אופיר.

ואיבעית אימא: לעולם שגל מלכתא היא, ורבה בר לימא גמרא גמיר לה. ואמאי קרי לה שגל - שהיתה חביבה

עליו כשגל. אי נמי: שהושיבה במקום שגל.

ככרות חטים כורים יין בתים בתים שמן
איבעית אימא: מנלן דאחמיץ - מהכא עַד כֶּסֶף כְּכָרִין מָאָה וְעַד חֲנֻטֵין כְּרִין מָאָה וְעַד חֲמֵר בְּתִין מָאָה וְעַד בְּתִין מְשַׁח מָאָה וּמְלַח

אשר לא כתוב (=בלי הגבלה)
דִּי לֹא כְּתוּב וּגו'. מעיקרא בלא קיצותא, והשתא בקיצותא.

ודילמא מעיקרא לא הוה קים ליה בקיצותא? - אלא מחוורתא כדשניין מעיקרא.